

■ ÅFISKERI:

FANG MERE PÅ SPINNER

Spinnerne er en fantastisk agn til både ørred og laks, men desværre er mistede fisk et reelt problem i mange fiske-situationer – især når sky eller tøvende fisk tager spinneren bagfra. Her får du opskriften på et par metoder, der forbedrer krogningen, nedsætter risikoen for mistet kroghold og giver dig flere fisk på land.

Tekst og foto: Jens Bursell

NÅR FISKEN virkelig går til biddet og inhalerer din spinner uforbeholdent som var det softice på en sommerdag, så er resultatet ofte en dyb krogning og en sikkert landet fisk. Men sådan er det desværre langt fra altid. Selv fisk, der hugger aggressivt, kan være rigtig dårligt kroget, og problemet bliver selvsagt tit større, hvis fisken kun hugger forsigtigt efter enden af agnen uden at sluge den.

PROBLEMET med mistede fisk kan variere afhængigt af forholdene. Min erfaring fra især bækkørredfiskeriet er helt klart, at når fisken hugger i op- eller tværstrøms retning er frekvensen af gode krogninger markant højere, end hvis fisken forfølger agnen nedstrøms og blot snapper halvhjertet efter

den. Undtagelsen er ifølge garvede laksefiskere som fx Fredrik Iversen, når fisken, som det ofte er tilfældet med laks, når at vende i strømmen, inden opstramningen sker og modhugget falder. Her er der god chance for, at krogen sætter sig godt i kæbevinklen, netop

Helikopter-rigget kan bruges på alle typer af spinnerne – her en FC-spinner. Kondomspinnere som fx denne er ekstremt effektive, men de har en svaghed: Krogen er ikke 100% løst hængslet, fordi den sidder delvist låst under »kondomet«, hvilket i visse situationer kan hæmme en sikker krogning. Det problem har du ikke, når kondomet monteres med et helikopter-rig.

“PROBLEMET MED STR. 4-8 KROGE ER; AT DE ER FOR KRAFTIGE TIL AT TRÆNGE ORDENTLIGT IND I KÆBEBENET – OG FOR SMÅ TIL AT KOMME OMKRING DET. RESULTATET ER TIT EN MIDDELMÅDIG KROGNING”.

fordi den nærmest trækkes ind i saksen og får fat.

MISTEDE FISK på grund af dårlig krogning- og kroghold betragtes af mange som tilfældighedernes spil – og det er det da også i enkelte tilfælde. Men min erfaring

Løs hængsling af krogen og krogtafsen er vigtig, når krogningen skal optimeres. Derfor er både krog og snaplock monteret på helikopter-rigget i en rapalaknude. Her ses den nye Caviar Spinner fra Savage Gear, der er i handlen primo 2010.

er helt klart, at man ved at tænke sig om i de fleste tilfælde kan ned-sætte risikoen for, at det sker – markant.

BRÆKSTANGS-EFFEKTEN, som også til en vis grad eksisterer på spinnere, bliver ofte udråbt som

Alt hvad du behøver for at forbedre din fangster med spinner markant er at klippe originalkrogen af – samt montere en betydeligt mindre og skarpere trekrog i en lille roterende krogtafs. Her er legendariske Mepps Aglia str. 3 blevet opgraderet med et helikopter-rig.

grunden til, at man mister fisk. Og ja – ofte er det brækstangseffekten, der er med til at udløse katastrofen, hvor fisken ryger af krogen. Men ofte er den dybere liggende årsag til, at brækstangseffekten overhovedet går hen og bliver et reelt problem, noget så simpelt som en dårlig krogning helt fra starten af.

DÅRLIG KROGNING kan have mange årsager. Nogle af dem er ekstremt variable og kan være svære at styre under praktisk fiskeri – eksempelvis graden af slækline i hugøjeblikket, måden linen strammes op på og timingen af selve modhugget. Men også faktorer som fx strøm, fiskeafstand- og dybde samt linens vinkel i modhugget kan have betydning for, hvor godt krogen sætter sig.

Andre vigtige faktorer – som fx den helt basale opbygning af en spinner, er der sjældent nogen, som stiller spørgsmålstegn ved. En spinner er jo som den er – og har været det i flere generationer. Så hvorfor tænke mere over det?

KROGSTØRRELSE, mønster og wiretykkelse har som i de fleste andre former for fiskeri afgørende betydning for, hvor god en krogning, man opnår i en given fiske-situation. Uden at fordybe sig i tekniske detaljer, så er der på de fleste kroge en naturlig sammenhæng mellem fx størrelse, wiretykkelse og skarphed af krogens spids. Jo større krog, modhager, tykkere wire og kraftigere spids, desto mere kraft skal der normalt til for at sætte krogen i modhugget.

For laksefiskenes vedkommende er der stor forskel på, hvor hårdt kødet er i forskellige dele af munden. Hvis fisken inhalerer agnen uden betænkning, får man tit en dyb krogning i fx tunge, mundhule eller måske gællestavene, hvor – groft sagt – selv den største og sløveste krog kan trænge ind og sikre et godt kroghold.

Men når fiskene hugger forsigtigt eller bagfra i enden af agnen →

ÅFISKERI

→ sker det ofte, at krogen får fat i den forreste del af anten over eller underkæbe, der på både laks og ørred er ekstremt hårde. Og her kommer vi frem til noget helt centralt: Ofte er krogene på de mest almindeligt brugte kunstagn så store og grove i wiren, at det er svært at få krogen til at trænge ind til et punkt bag modhagen, med den kraft man med en normal spinnestang kan lægge i modhugget. Eller sagt på en anden måde. I de fleste tilfælde prikkes fisken kun yderligt med krogspidsen, og resultatet er, at det ofte lykkes den at slippe fri, første gang den ryster vildt med hovedet.

MANGE POPULÆRE KUNSTAGN, der anvendes til åfiskeri efter ørred og laks er monteret med kroege, der ligger i størrelsesordenen 8-4. Og lige præcis her er efter min mening den dybere liggende årsag til mange mistede fisk. Problemet med kroege i denne størrelse er nemlig, at de er for kraftige til at trænge ordentlig ind i kæbebenet – og for små til at komme omkring det. Resultatet bliver derfor ofte en middelmådig krogning. Jeg har diskuteret dette fænomen med flere dygtige og erfarne ørred og laksefiskere, som alle har gjort sig nogenlunde samme iagttagelse.

FLUEFISKERNE anvender ofte små trekroege på deres rørflyer – og får sublime krogninger samt kroghold. En af dem er Jesper Fohrmann, hvis saldo i havørred og laksefangster kan tælles med firecifrede tal. Små kroege fra størrelse 10 og nedefter er så tynde og sylskarpe, at de utrolig let trænger dybt ind i kæben, selv når modhugget foretages med en relativt blød stang. – Præcis derfor bruger jeg ofte trekroege i str. 12-16 til mit laksefiskeri, fortæller han. – Så fremt man vælger kroege af den rette kvalitet, kan de holde til meget større fisk end du tror. På kystørredfronten har jeg – når det gælder fiskeri efter store havørred på fx Møn og Stevns mistet ufattelige mængder af fisk på str. 6 trekroege – og landet masser på str. 2.

DANSKE ÅFISKERE anvender ofte str. 12 trekroege på deres rørflyer – og de sidder perfekt i kæben stort set hver eneste gang. Et andet godt eksempel er Niels Gårdbo, der i sit hjemmeland Uggerby Å har fanget mere end 100 havørred

Når du fisker dine spinnere med helikopter-rigs undgå den brækstangseffekt, som er på alle spinnere.

over fem kilo – og op til 11,7 kilo. Han bruger udelukkende trekrogen Owner ST36 BC X i str. 12 – og den er stensikkert kroget hver gang. Eneste undtagelser er, da han engang eksperimenterede med en Hugh Falkus Outbarb

krog i samme størrelse, men med en markant tykkere wire, der i godset svarer til en str. 4 krog. Her mistede han 10 fisk i træk, fordi ham simpelthen ikke kunne lægge den kraft i modhugget, det krævede for at få modhagen til at trænge helt ind i fiskenes hårde kæber.

Outbarb kroege, hvor modhagen sidder på ydersiden af kroggabets, er normalt kendt for at kroege virkelig godt, så meget taler i mine øjne for, at dette er et rigtig godt eksempel på betydningen af wire-

“AT MONTERE DIN SPINNER MED ET HELIKOPTER-RIG ÅBNER SÅLEDES HELT NYE MULIGHEDER FOR AT ØGE DINE FANGSTER VED ÅEN – UANSET HVILKE SPINNERE DU BENYTTET OG HVOR DU FISKER”.

tykkelse og skarphed, hvis man vil have et perfekt kroghold i selve kæben.

Den klassiske måde at dulme problemet er at montere større kroege. De kan til en vis grad kompensere ved at have så bredt et kroggab, så at den lettere kommer omkring kæben og derfor bedre får fat ved kæberoden – eller glider ned i saksen, hvor der er fine muligheder for et perfekt kroghold.

Det er blandt andet derfor, at det er blevet så moderne blandt kystfiskerne at anvende virkelig store enkeltkroege – helt op til str. 2/0-5/0 på de helt store kystwobbler. Denne trend har også nået dansk åfiskeri, og det er ikke helt tilfældigt, at storfangere som fx Finn Dahlin ofte monterer sine lakse- og havørredspinnere med store enkeltkroege i str. 1/0. For at få krogspidsen lidt ekstra bagud og dermed kroege bedre på sky forsigtigt snappende fisk, bruger han en langskaftet, Mustad Signature C52S BLN 2X long.

PERSONLIGT har jeg altid været tiltalt af små kroege, netop fordi de kroege ekstremt godt – uanset hvor i munden de får fæste. Jeg

har derfor igennem lang tid arbejdet på et system, der gør det muligt at anvende str. 10-14 trekroge på kunstagn til traditionelt dansk åfiskeri. Problemet er, at monterer man så små trekroge på spinnerne i fx str. 3-5 eller woblere i fx 7-9

Mepps monteret glidende med et ekstra projektilformet kropsmodul, der giver længere kast og får spinneren længere ned i vandet. Afstanden fra spinnerkrop til krog kan justeres med flådstoppet. Krogen, som til denne montering har samme størrelse som originalkroge, monteres i en Rapalaknude.

centimeters klassen vil der opstå to store problemer. For det første er kroge så små i forhold til agnens højde/bredde, at de ligger i »fysisk skygge« af agnen. Eller

Klip wiren på nogle af dine favorit spinnerne over – og saml løsdelenene i en glidende spinner. Brækstangseffekten er elimineret og du kan fx montere en tungere krop på et mindre blad – og på den måde specialbygge spinneren til bestemte fiskesituationer Husk at fore spinnerbøjle og krop med plastrør, for ikke at skade den underliggende line. Til denne teknik anvendes normale krogstørrelser, men mindre størrelser kan anvendes, hvis kroge forskydes bagud.

Spinnerbøjlen fores med et hårdt plastrør, hvorigennem linen løber. Enderne svitses for at fastlåse rørstumpen i bøjlen.

sagt på en anden måde – de rager ofte ikke langt nok ud fra agnen til at sikre en god, dyb krogning.

For det andet påvirkes små kroge monteret på spinnerne eller woblere af brækstangseffekt – i modsætning til præcis de samme kroge monteret på en rørflue, hvor der stort set ikke er nogen brækstangseffekt. Det betyder eksempelvis, at en str. 12 krog monteret direkte på en wobler eller spinner har adskillige gange større risiko for at skære sig fri eller blive rettet ud – end hvis fuldstændig den samme krog sad på en rørflue.

Men – hvad nu hvis man monterer kroge anderledes – så man både kommer uden om problemet med fysisk skygge og brækstangseffekt? Jo – så har du lige pludselig mulighed for at opnå en bedre krogning og et mere sikkert

kroghold med fx små trekroge. Fisker du med wobler efter ørred og laks kan du løse problemet ved at montere kroge på et release-rig, som du kunne læse om i Fisk & Fri 6/2009.

TIL SPINNERFISKERIET har jeg længe gået og syslet med, hvordan man kan opnå en bedre krogning med små trekroge, og er kommet frem til følgende yderst simple løsninger: 1) Klip originalkroge af din spinner med en bidetang. 2) Bind en lille trekrog på en stump monofil nylon eller fluorocarbon med en Rapala Knude. 3) Bind enden af stumpe fast til en snaplock i en ny Rapalaknude og 4) Hægt krogtafsen på wiren af spinneren lige over spinnerens krop.

I kastet vil tafsens med trekroge rotere omkring linen, så den ikke hæfter op – præcis som på det meget populære helikopter-rig, der i vid ustrækning anvendes til langdistancefiskeri efter karper.

Jens Bursell med en fin Skjern Å laks, der lod sig overliste af en FC-Spinner med kobber blad og orange krog monteret med et helikopter-rig For enden af helikopter-rigget sidder den syleskarpe Owner ST36 BC i str. 12, der har rigeligt styrke til både havørred og laksefiskeri.

Mepps str. 3 monteres som glidende spinner har endnu en gang overlistet en grov bækørred. Bemærk flådstoppet, der hindrer, at spinnerbladet gider baglæns op ad linen i kastet. Under fiskeri skal den sidde 1-2 mm over spinnerbøjlen, men når fisken rusker med hovedet, skyder den op ad linen, så spinneredele kan glide op ad linen.

ÅFISKERI

➔ Men når indspinningen starter, vil krognen på grund af fart og strømpres hænge stabilt lige bag spinneren – perfekt eksponeret til en sikker krogning. Det er vigtigt, at du ikke bruger blinklås, men i stedet binder spinneren fast i enden af linen/forfanget med en grinnerknude eller lignende. Årsagen er, at en hægte øger risikoen for at krogtafsen hæfter op i kastet. Fisker du med nylon line, lange kast og i stærk strøm, hvor kinkning er et reelt problem, monteres en god kuglesvirvel mellem forfang og hovedline. Ved fiskeri med fletline er kink sjældent et problem.

KROGTAFSENS placering midt på spinneren fjerner brækstangseffekten og længden på krogtafsen kombineret med afstanden til spinnerkroppen muliggør brugen af små kroge på selv store spinnere. Desuden vil tyngdekraft kombineret med en løs hængsling af krogtafsen betyde, at krognen har større chance for at falde ned over tungen, der med sin kombination af blødhed og sejhed ofte giver et mere sikkert kroghold end fx loftet af mundhulen, hvor det hårde ganeben er dækket af en tynd, blød og skør hinde, hvor krognen relativt let river sig løs.

At montere din spinner med et helikopter-rig åbner således helt nye muligheder for at øge dine fangster ved åen – uanset hvilke spinnere du benytter, og hvor du fisker.

GLIDENDE MONTAGE AF SPINNEREN har jeg også eksperimenteret meget med, for at fjerne brækstangseffekten. Det er oplagt at

Jens Bursell med en flot bækørred taget på Mepps Black Fury monteret som glide spinner.

Med 2-3 helikopter-rigs kan du dække alle dine spinnertyper, hvilket betyder, at du blot skal koncentrere dig om, at holde 2-3 kroge syleskarpe.

Den tid, hvor du havde en hel kasse af spinnere med halvsløve originalkroge er forbi.

klippe spinnerens wire over og genmontere samtlige dele på et tyndt rør, hvor igennem linen kan løbe – præcis som et gennemløbsblink. Delene kan selvsagt ikke monteres direkte på linen, da især spinnerbladets rotation hurtigt vil hærge linen med risiko for linebrud til følge. Et kanylerør er nok det de fleste først tænker på, men her er problemet, at de – præcis som det er tilfældet for gennemløbere – ikke eliminerer brækstangs problemet, men blot nedsætter det. Desuden in-

debærer de skarpe kanter en ubehagelig risiko for at skære linen over.

I stedet har jeg gjort det, at jeg har brugt et tyndt stykke plastrør til at fore spinnerbøjlen. Tuben låses i bøjlen ved at ved at brænde en krave i hver ende. Til størrelser over Mepps 3 har jeg brugt 1,35 mm FlyCo rørfluetube og for at nedsætte slitagen fra spinnerkrop og løsdele har jeg brugt endnu tyndere plastrør – fx grilamid og Pebax rør, der anvendes i medicinalindustrien. Det, at delene er både glidende og flerdelte eliminerer på det nærmeste brækstangseffekten, men øger ikke fleksibiliteten i krogvalget på samme måde, som hvis den monteres i en helikopter-rig. Så da helikopter-rigget er både lettere at fremstille, mere fleksibelt og

“...OFTE ER DEN DYBERE LIGGENDE ÅRSAG TIL, AT BRÆKSTANGSEFFEKTEN OVERHOVEDET GÅR HEN OG BLIVER ET REELT PROBLEM, NOGET SÅ SIMPELT SOM EN DÅRLIG KROGNING HELT FRA STARTEN AF”.

mere effektivt, bruger jeg nu stort set kun glidende monteringer, hvis jeg ønsker at sammensætte en specialbygget spinner, der er helt optimal til specielle formål. Et godt eksempel er hård vind eller stærk strøm, hvor man eksempelvis kan specialbygge en dobbelt så tung spinner der synker markant hurtigere ved at kombinere fx to spinnerkrope med fx et ekstra lille blad. Desuden giver det mulighed for at indsætte specielle lokkeeffekter med perler, rør med flash eller lignende på selve spinneren.

Jo – en spinner har mange flere muligheder end man måske skulle tro, og der rigtig gode muligheder for at forbedre dine fangster markant, hvis ellers du har mod på at bruge det kvarter det tager at modificere dine spinnere til fx helikopter-rigs.